

Sport

Tour de France

Enajsta etapa.

Na startu za 126 km dolgo etapo Nica—Cannes so dirkači z enominutnim molkom počastili spomin malega Cepede, o katerem smo pisali, da se je ponesrečil na etapi Aix—Grenoble. Sprva njegovo poškodbo niso smatrali za tako nevarno, vendar pa je bila vsa zdravniška umetnost zaman, in je simpatični Španec že drugi dan preminul v grenobelski kliniki. To je prvi smrtni slučaj v 26 letih »Toura«.

Ze ves dan, ki je bil v Nici namenjen počitku, so govorili o predstoječi etapi Italijanov. In res! Kmalu po startu je dal signal Teani, sledil mu je Camusso, temu pa še 14 dirkačev, med njimi tudi Archambaud, Speicher in Belgijci. Italijani diktirajo tempo in Ruozzi vodi vse do Col de Castillon, tu pa prevzame vodstvo Camusso, ki mu ves čas ostro sledi R. Maes. Speicher je imel defekt in ako izgubil dragocene 4 minute. V devjem 50-kilometerskem tempu vozi vodilna skupina mimo hotelskih palač, vil ameriških milijonarjev, angleških lordov, skozi dorado internacionalne denarja. Za njimi drvi Lapébie — Morelli, Gianello — nato pa Speicher, Archambaud — Amberg — Granier. V Antibes ima Ruozzi defekt in mora odstopiti. 8 km pred ciljem se nenadoma odtrga Romain Maes in njegova verba spremljevalca Camusso in Teani, nista v stanju, da bi mu pri njegovem devjem spurtu sledila. In tako je zmagal zopet Maes v času 4:24:53. 2. S. Maes, 3. Camusso, 4. Teani, 5. Lapébie, 6. Morelli, 7. Ruozzi, 8. Speicher, 9. Archambaud.

Dvanajsta etapa.

Proga Cannes—Marseille (195 km) je po tekla v znamenju silne utrujenosti, ki so jo čutili dirkači rudi divje dirke prejšnjega dne. Ze kmalu po startu se jih je lotila apatija in se tudi niso zmenili, če je ta ali oni zdrveli naprej. Te letargije niso mogli pregnati niti spodbujevalni kliči publike, novinarjev in funkcionarjev. Tako se tudi ni nihče zganil, ko je pobegnil Merviel, ki je bil pri Fréjus (35 km) že za 4 minute pred drugimi. Šele malo pred Sainte—Maxime (55 km) se zdravi Péliissier, ki mu sledi Granier, ostali pa pospešijo tempo šele po La Londe 100,5 km), ko so napram Mervielu že za 23 minut v zamudi.

Ze 10 km nato pa se je zgodilo nekaj, česar nihče ni pričakoval. Tik pred Hyeres je zavozil Merviel z vso silo v lesom naložen voz, in obležal ves krvav na cesti. Prepeljali so ga v bolnico in zdravniki upajo, da ga bodo ohranili pri življenju.

Ostali dirkači so z grozo sprejeli vest o katastrofi tovariša. Naenkrat jih hoče cela vesta odstopiti, in to na najljahji in najpogostejši etapi Di Pajo je odstopil, ker se ne počuti dobro. Lapébie pravi, da je izčrpan. Bastagne zaradi cele vrste defektov, Alvarezu pa se zdi že vsega dovolj...

Odstopilo bi jih bilo še več, da jih niso pregovorili zastopniki tiska in pa vodstvo lice.

Medtem je Péliissier par sto metrov pred ciljem prehitel Granierja in zmagal je v drugi etapi — za dolžino koleca v času 6:03:02. 2. Granier, 3. Maucclair, 4. S. Maes, 5. Rimoldi.

V skupni klasifikaciji vodi še vedno R. Maes s 75:28:09, 2. Camusso, 3. Speicher, 4. Morelli.

V nacionalni klasifikaciji vodi Belgija s 27:22:02, 2. Francija 227:55:44, 3. Italija, 4. Nemčija, 5. Španija.

Sokolstvo

Spomini na težke čase avstrijskega preganjanja. Pred 20 leti je avstrijska policija v Pragi aretirala takratnega starosta COS br. 4. Josipa Scheinerja. Avstrijski policijski organi so namreč mislili, da bodo z aretacijo ar. dr. Scheinerja odkrili vse podzemno propagandno delo, ki ga je nacionalno Sokolstvo razvijalo proti Avstriji na frontah in v zaledju. Toda kakšno razočaranje? Niti na stanovanju br. dr. Scheinerja, niti v prostorih COS niso našli ničesar. Ravnotako so mnoga taslišanja uglednih sokolskih funkcionarjev stala brez uspeha. In zakaj? Predvsem zato, ker je v tistih težkih časih vladala med Sokoli velika in prava sokolska zavest. Vsi so bili namreč prepričani, da gre za biti ali ne biti, in vsi so vedeli, kje je njih mesto in takšna je njih dolžnost. Takrat se je sokolsko bratstvo izkazalo v polni meri in lepoti. Največjih nevarnostih in najodločnejših renotkih je sokolska misel medsebojne vzajemnosti in ljubezni do naroda slavila svoj triumf, seveda liho, toda s popolnimi in najtečijimi uspehi.

Nemci o češkoslovaškem Sokolstvu. »Deutsche Turnzeitung« prinaša v svoji 13. številki »Blanku« Telesne vaje in obrambna vzgoja »Stalije« kole o češkoslovaškem Sokolstvu: V Sokolu, ki ga vzdržuje — podpira država (!) ma CSR najzanesljivejšo oporo za svoj vzgojni cilj. Sokolstvo goji: streljanje, borenje, vojaško službo in država daje vse (!) tuji učitelj izmed najboljših častnikov (!). Sokolski zleti so velike vojaške parade z ozkim narodnim okvirom (!) Ta Sokol je služil po rozi Franciji pri ustanavljanju novih slovenskih držav (!). V Sokolu je vkoreninjena obrambna vzgoja v francoskem duhu (!). Res sudovito so Nemci poučeni o svojih sosedih...

Uspehi tekem v nižjem oddelku COS. Na ekmah članov nižjega oddelka, ki so bile prekle nedelje po vseh župah COS je tekmovalo v 51 župah 2.867 tekmovalcev iz 504 društev v 276 vrstah, 50% vseh dosegljivih točk je doseglo samo 212 tekmovalcev, dočim značajni rezultati od 50—75% pri 1037 tekmovalcih, od 75 do 90% pri 801 tekmovalcu, nad 90% pa je doseglo 250 tekmovalcev.

Obljuba Sočanov na Oplencu

Agilno kulturno-nacionalno in humanitarno društvo »Soča«-matica v Ljubljani je bilo po tragični smrti Viteškega Kralja Aleksandra I. Zedinitelja med prvimi, ki je na predlog svojega prireditvenega odbora na prvi seji po usodnem 9. oktobru lanskega leta soglasno sklenilo, da v znak najgloblje žalovanja 6 mesecev ne priredi nobene veselice, da se ustanovi v trajni spomin blagopokojnega kralja poseben posmrtniški sklad za svoje članstvo in da se izvede skupen članski romarski izlet na grob nepozabnega, ljubljenege vladarja na Oplenca.

Sklepi so se tudi izvršili. Prireditveni osek »Soče«, ki ga vodi tov. Tone Čotar, je takoj organiziral izlet. V posebnem vladu so se Sočani v soboto 8. junija ob 20.15. uri ob prisrčnem slovesu svojcev in prijateljev pod vodstvom tov. Čotarja odpeljali z ljubljanskega glavnega kolodvora. Romarsko družino na kraljevo zadnje počivališče so jim delali v vlaklu še člani in članice »Narodne strokovne zveze« v Ljubljani, ki sta jih vodila gg. Bučar in Juvan. Romanje je bilo pod pokroviteljstvom g. dr. Dinka Puca, bana Dravske banovine, ki pa radi zadržanosti ni mogel z izletniki. Vendar pa jih je spremljal s svojo gospo soprogo na kolodvor in se od njih prisrčno poslovil.

Razpoloženje med izletniki je bilo najboljše. Tudi za morebitno zdravniško pomoč je bilo preskrbljeno, zdi se pa, da požrtvovalna g. dr. Ciber in gg. dr. Zajčeva nista imela preveč posla. Za njihju brezplačno požrtvovalnost in vestno skrbnost jima gre posebna zahvala.

Zdravi in čili so vsi potniki zapustili železniške vozove in se presedli v čakajoče avtomobile, s katerimi so po 23-kilometerski poti kmalu pridržali na Ople-

nac. V priznanje »Putnikovi« tujskoprometni organizaciji je treba povedati, da smo brez čakanja ali nerada nad vse zadovoljni že v dobri pol uri premerili v »Putnikovi« avtobusih pot od železnice do Oplenca.

Na skupnem pohodu k svetišču samem nam je prišel naproti g. upravnik kraljevskega dvora, nas ljubeznivo sprejel in pozdravil ter nas spremlj v cerkev. S svečami v rokah smo pristopili h kripti, kjer leže zemski ostanki največjega sina Jugoslavije. Nad njegovim grobom smo se strnili kakor ena sama njegova družina, v naših sreih pa se je znova odprla bolesta; globoka in nezaceljiva rana, iz katere je vrela molitev zveste ljubezni, vsevprek prepletene s trnjem iskrene tuge in žalosti.

In vsa ta skupna, nedeljena žalost je našla veren izraz v globoko občutenem, srca vseh navzočih pretresajočem govoru, ki ga je spregovoril g. Čotar. Obljubil je v imenu vseh, da bomo čuvali Jugoslavijo, za katero je dal Veliki kralj svoje življenje.

Po govoru in poklonitvi venca so se Sočani poslavljal jokaje od groba. Preden pa so odšli, so še prižgali sveče, simboličen prikaz svoje večno žive, plamenče ljubezni do svojega kralja in domovine. S tem je bila poklonitev na lep in dostojen način končana. Pod vodstvom g. upravnika dvora smo si še ogledali cerkev in ostale zanimivosti, popoldne pa smo posvetili svoje zanimanje še ogledovanju Topole in Mladenovca. To romanje nam je ostalo vsem v neizbrisnem spominu in pietetni obisk na grobu našega Zedinitelja nam je vtil novih moči ter nove volje za bodoče delo v blagor in srečo skupne majke Jugoslavije.

Pred razpisom del za tlakovanje ceste — Kranj

Ze to je znamenje, da pri tlakovanju državne ceste Ljubljana—Kranj gre zares, da je dosedanja Terenska tehnična sekcija za trasiranje due 1. julija izpremenila svoje ime v Sekcijo za gradnjo državne ceste Ljubljana—Kranj.

Delo gre zelo naglo od rok in bo v najkrajšem času razpisana že licitacija za oddajo tlakovanja skozi Ljubljano. Projekt za cesto skozi Ljubljano že nekaj tednov čaka v Beogradu v ministruv na potrdilo, ki lahko prispe vsak čas, da bo delo razpisano takoj, in sicer v celoti.

Nova trasa državne ceste skozi Ljubljano gre od Sentjakobskega mosta po Zoisovi in Askerčevi ulici na Bleiweisovo cesto, ki je že tlakovana. Pasti mora še del Jelačinove hiše na oglu Emonske ceste in Askerčeve ulice. Mestna občina se že pogaja z lastnikom, da bo tudi to vprašanje rešeno v najkrajšem času. Od mostu do Emonske ceste bo cesta tlakovana z drobnimi granitnimi kockami, dalje pa s trdo litim asfaltom na betonski podlagi. Cestišče bo povsod 8 m, vendar pa gre od te širine vse, kar je čez 6 m na račun mestne občine. Ves proračun za ta osek s prispevkom mestne občine vred znaša 903.000 dinarjev, seveda brez odkupa Jelačinove hiše.

Celovška cesta do mitnice v Šiški je že urejena in tudi detajlirani projekt za osek od šišenske mitnice pa do St. Vida je že predložen ministruv v odobritev. Proračun za ta osek pa znaša brez odkupa zemljišč in treh hiš 4.721.000 Din. Cestišče bo široko 6 m in tlakovano z drobnimi granitnimi kockami, ob straneh bo pa po 1 m širok banket prav do osepca ceste nad St. Vidom v Guncle. Vsi ovinki so zravnani tako, da odslej tramvaj na večih krajih ne bo več vozil po cesti. Kjer pa tir električne železnice ostane na cesti, tam pa mora biti tudi cesta za širino tramvajске proge širša, vendar pa seveda na račun Maloželezniške družbe. Tako bo cesta pred remizo preložena v premo črto in bodo morali biti vsi tiri preloženi na levo stran cesti.

Tudi komisija za odkupovanje za razširjenje ceste potrebnege sveta je končala svoje delo že prvi teden tega meseca. Le z eno izjemo je z lastniki dosegla sporazum, čeprav je bil marsikdo trdovraten, ker ljudje pač niso mogli ali hoteli izprevideti, kako se bo z novo cesto, ki bo brez prahu in bo imela izredno povečan promet, povečala tudi vrednost njihovih zemljišč in posestev. Edino posestnik g. Gall, ki je podpisal pogodbo za dve parceli, se ustavlja odstopiti tri parcele, vendar pa to absolutno ne bo oviralo del Preverjenj smo, da si lastnik ne bo hotel naprti nepotrebnih stroškov, ker stvari ne more zavleči s prav nobeno prižbo. Podreje bo treba tudi tri hiše v St. Vidu, namreč na levi strani pred cerkvijo hišo št. 6 Ivana Kremžarja in hišo št. 18 Ivana Arharja, na desni strani za cerkvijo pa hišo št. 27 Antona Bukovca. Odkupnina se je sporazumno določila na skupno vsoto 329.000 za vse tri hiše. Za stranke je pogodba že obvezna, za erar pa šele bo, ko jo odobri ministruv za gradbe.

Velike skrbi pa dela ureditev te ceste mestni občini zaradi električne cestne železnice od šišenske mitnice do St. Vida. Prej namreč ne bo licitacija razpisana, predno ne bo urejena

obveznost Maloželezniške družbe napram cestnemu erarju. Kot kuriozitetu navajamo idejo, ki se širi po Ljubljani, da nameravajo od remize do St. Vida pobrati tračnice iz tal in jih porabiti drugje, češ, da je ta proga električne železnice itak pasivna. Kaj bi na to dejali lastniki novih poslopij, ki so jih zidali samo zaradi tramvaja, seveda bi pa tudi spekulantje z zemljišči izpregovorili svojo besedo. Pisali pa smo že tudi, da se zaradi tramvaja lahko sploh opusti vsa ureditev in tlakovanje ceste do St. Vida. Ali ni morda nikjer kakih prihrankov kaldrinskega fonda? Či bi ne bilo težav s travajem, bi bila dela gotovo že razpisana, kar je pač velikega pomena za tako revno stavbno sezono.

Tretji osek ceste od St. Vida do Jeperce je tudi na terenu že popolnoma gotov, v treh tednih bo pa poslan ministruv tudi že detajliran projekt. Na tem odseku je stopila preložitve Medenskega klanca spet v novo fazo in nastala sta dva popolnoma nova projekta, kjer bo cesta čez železnico šla po mostu. Ze odobreni projekt banovine, kjer gre cesta v Mednem na desno, je še izpremenjen z nadvozom čez železnico. Po tem projektu bo cesta šla tako daleč na desno, da se bo samo gostilna, tenveč celo tudi žaga ostala na njeni levi strani. V Mednem bo najbrže treba odstraniti dve gospodarski poslopiji, kar pa postane aktualno šele čez mesec dni, ko bo pričela tudi na tej sekciji poslovati odkupna komisija. Tudi Tomelov klanc v Medvodah bo od nove ceste dalje, ki pripelje z novega mosta čez Soro še ublažen. Prav tako bo tudi nevarni ovinek na Jeperci popolnoma zravnau.

Tudi na Sorškem polju dobimo prav ne pričakovano izpremembo velike ceste, ko čez železnico zgrade nadvoz, da ne bo treba več čakati na vlake. Kakih 150 m pred železnico in novim mostom se bo cesta dvignila kakih 5 in pol metra visoko nad železnico, onkraj mosta čez železnico bo pa spet kakih 150 m daleč padala, da pride v svoj nivo. S tem 5 in pol metra visokim mostom dobimo na Sorškem polju razgledno točko, ki bo potnikom med vožnjo nenadoma odkrila za trenutek vse slikovite lepote Sorškega polja! Ta nadvoz seveda spada že v četrti osek Jeperca—Kranj, vendar pa ne pride na vrsto takoj. Ko bo namreč popolnoma gotov projekt osepca St. Vid—Jeperca, se bo sekcija najprej lotila detajlnege projekta preložitve Gašteskega klanca, ki je v generalnem projektu že odobrena. Odobrena je varanta, ki gre od Lahor pod gašteskim vrhom in preskoči železnico v najkrajšem loku z nadvozom 18 m širine. Ta varanta je najboljša in tudi najcenejša. Ko bo gotov tudi ta projekt, bo pa sekcija delala načrte od Gašteja nazaj proti Jeperci.

Osebeje Sekcije za gradnjo državne ceste Ljubljana—Kranj je pomnoženo in pod vodstvom inž. Miklavca dela z vso naglico, saj je pričetek dela silne važnosti, da ljudje ob cesti pridejo čimprej do zaslužka.

Prijatelji in somišljeniki! Sklicujte se pri svojih nabavkah na omlase v našem listu!

Pomembna knjiga o Slovenski krajini

(Posvečena dr. Dragu Marušiču.)

Veseli in otožni obcem postanemo, kadar se spomnimo Prekmurja, ki ga Prekmurci tako lepo pravilno imenujejo Slovensko krajino. Veseli smo, ker je stara slovenska Panonija po tisoč letih spet združena z ostalo Slovenijo, in otožni moramo biti, ker nam je še vedno tako malo znana in skoraj tuja, kakor nekaka pravljica deveta dežela.

Edino naša umetnost jo skuša spoznati in naslikati s sliko ter besedo in edino umetnost jo hoče privezati na nas. Domačin Miško Kranjec in tudi Ljubljanačan Juš Kozak ter le malokateri drugi so pisali o Slovenski krajini. Naši komponisti in pevci so s pesmijo pohitili tja, a največ je za Slovensko krajino storila naša umetnostna zgodovina, saj je njene zanimivosti dr. Stele odkril za nas in za druge in je Društvo za umetnostno zgodovino na posebnem izletu pokazalo svojim članom tudi pomen in lepoto tamojnje umetnosti.

Le malo drugih društev in organizacij prireja izlete v ta del Slovenije, še manj pa čitamo o šolskih izletih, čeprav že skoraj vsa naša šolska mladina pozna naš Jadran.

In tudi nič dobrega ne čujemo iz Slovenske krajine, saj njih zastopniki v banovinski svet prinašajo le resignirane tožbe. Z vsem srcem se nas oklepajo in s hrepenenjem čakajo na nas in — čakajo že polnih petnajst let.

Za 15. obletnico, odkar je Slovenska krajina postala naša, nam je v Beltincah dal na svetlo krasno knjigo »Slovenska krajina« Vilko Novak, ki je moral knjigo založiti na lastne stroške. Knjigo je posvetil ministru dr. Dragu Marušiču tudi kot bivšemu banu Dravske banovine. Vsaj to knjigo čitajmo, da bomo Slovensko krajino, njeno zgodovino in boje za osvoboditev ter njene zanimivosti bolj poznali! Svetozar Llesič podaja geografski pregled, Avgust Pavel piše o prekmurskih Slovencih, a univ. prof. dr. Milko Kos je sijajno obdelal zgodovino Panonske krajine od naselitve Slovencev do prihoda Mažarov. Dr. France Stele je orisal umetnost, sam Vilko Novak pa slovstveno delo in kulturne stike Prekmurcev s Slovenijo do osvobojenja. Posebno važna je razprava univ. prof. dr. Slaviča o narodnosti in osvoboditvi Prekmurcev, prav tako bo pa vir poznejšim zgodovinarjem naše osvoboditve njegova druga razprava o prekmurskih mejah v diplomaciji, kjer opisuje ves svoj trud, ki ga je na mirovni konferenci z uspehom žrtvoval, da je Slovenska krajina postala naša. Geopolitik Franjo Baš govori o narodopisnem položaju in Vilko Novak objavlja bibliografijo o njej, da najdemo vse, kar je tiskanega o Slovenski krajini. Na 13 listih so priložene slike umetnostno-zgodovinskih znamenitosti in tudi Plečnikova dela, ki jih je napravil za Prekmurje, končno imamo pa tudi zemljevid Slovenske krajine, tako da je v knjigi zbrano takekoč vse, kar moramo vedeti o tej prelepi naši pokrajini.

In ko bomo knjigo predelali, se bomo tudi izpremenili, da Slovenska krajina ne bo več zapuščenca in neznanca.

A. G.

Kamnik

»Kamničan« je izšel.

V Kamniku bo od 3. do 18. avgusta obrtna razstava, združena s »Kamniškim tedenom«. Ob tej priliki bo Tujsko prometno društvo izdajalo »Kamničan«, čigar prva številka je že izšla. Kamničan bo prinašal propagandne in informativne članke o vseh problemih kamniškega okraja, seznanil pa bo tudi čitatelje z razvojem naše obrti v pretekli dobi, ko je bil Kamnik eno izmed prvih mest na Kranjskem. Prva številka obsega kratek pregled pomena in sporeda prireditve ob obrtni razstavi, dva zanimiva članka o kamniški zgodovini in lep prispevek k zgodovini razvoja turisticke, v kolikor je v zvezi s Kamniško Bistrico. Kamničana urejuje prof. Alojzij Peterlin-Batog.

Požar je uničil v Črni pod sv. Primožem hišo posestnika Gavljina. Pogorela je do tal z vsem pohištvom, obleko in živili. Gospodar si je rešil samo golo življenje in še to prav v zadnjem trenutku.